

Nr 541

Av herr **Hansson i Skegrie m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 145, med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) av kvarlåtenskapsskatt, m. m.*

I propositionen nr 145 har Kungl. Maj:t föreslagit omläggning av dödsbobeskattningen, så att det nuvarande 2-skattesystemet med arvsskatt och kvarlåtenskapsskatt ersättes av ett 1-skattesystem med enbart arvsskatt. Förslaget innebär således, att den nuvarande kvarlåtenskapsskatten skall avvecklas.

Centerpartiet har aldrig accepterat denna skatteform och från partiets sida har vid upprepade tillfällen motioner väckts i riksdagen i syfte att få kvarlåtenskapsskatten avskaffad, därför att denna haft menliga inverningar på företagsamheten. Detta har i synnerhet gällt jordbruk och mindre företag av familjebolags karaktär. Den egendom, som blivit föremål för den dubbla dödsbobeskattningen, ingår nämligen som en produktiv del av företagen, och det har i regel varit svårt att anskaffa likvida medel för erläggande av skatten. Fullgörandet av denna skattskyldighet har nödvändiggjort alltefter omständigheterna mer eller mindre vittgående ingrepp i själva produktionsapparaten. I enstaka fall har den dubbla dödsbobeskattningen rent av hotat företagets framtida existens. Vi hälsar fördenskull med tillfredsställelse propositionens förslag om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten.

Avskaffandet av kvarlåtenskapsskatten medför ett inkomstbortfall för statsverket. För att kompensera detta bortfall föreslås i propositionen en höjning av den nuvarande arvsskatten. Höjningen motsvarar dock icke fullt inkomstminskningen genom kvarlåtenskapsskattens avveckling. Det beräknas att förslaget i propositionen kommer att medföra en minskning av statens intäkter med cirka 7 miljoner kr., av vilket belopp 2 miljoner kr. belöper sig på den föreslagna höjningen av bottenbeloppen vid arvsbeskattningen. Departementschefen framhåller, att statens inkomster vid en omläggning av dödsbobeskattningen icke bör nämnvärt minskas, fränsett vad som kan erfordras för en höjning av bottenbeloppen. Det statsfinansiella läget är sådant, att något egentligt utrymme för skattesänkningar inte finnes, och vidare torde dödsbobeskattningen icke tillhöra de områden, som i första hand bör få åtnjuta skattelättnad, därest möjligheter därtill uppkommer.

Gentemot detta principiella resonemang vill vi understryka, att arvs-

beskattningen till sin natur är en skatteform, som i relativt hög grad drabbar sparandet. De belopp, som måste erläggas i arvsskatt, skulle till största delen inte ha omedelbart förbrukats av den skattskyldige utan stannat kvar i hans företag eller jordbruk. När dessa pengar tillföres statskassan talar sannolikheten för att de kommer att användas för löpande utgifter av konsumtionskaraktär. Vidare utgör intäkterna av arvsbeskattningen i förhållande till statens övriga inkomster ett jämförelsevis blygsamt belopp, varför ett starkare inkomstbortfall genom omläggningen av dödsbokeskattningen än vad som skulle bli följden av ett bifall till propositionen icke i väsentlig grad kommer att påverka det statsfinansiella läget. Med hänsyn till vad som ovan sagts om arvsbeskattningens natur förefaller det också berättigat att dra den slutsatsen, att en lindrigare arvsbeskattning skulle vara till gagn ur samhällsekonomisk synpunkt och indirekt även för statens finanser.

Vi finner det motiverat, att i samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande något höja den tidigare jämförelsevis låga arvslottsbeskattningen vid större arvslotter samt vid arvs- eller testamentslotter till personer, som antingen står i ett mera avlägset släktskapsförhållande till den avlidne eller är helt oskylda i förhållande till denne. Den höjning av den tidigare arvslottsbeskattningen, som enligt vår mening synes motiverad i samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande, bör således i minsta utsträckning drabba efterlevande make och bröstarvingar och i högre grad sådana arvingar, som står i ett fjärrare släktskapsförhållande. Vid höjningen av den nuvarande arvsbeskattningen bör således huvudvikten läggas vid arvsklasserna II, III och IV, medan arvsklassen I får en gynnsammare behandling. Hänsyn bör tas till att de allmännyttiga inrättningar, som tillhör arvsklass III, formellt varit undantagna från kvarlåtenskapsskatt.

Däremot kan vi inte ansluta oss till den uppfattningen, att större delen av det inkomstbelopp, som kommer att bortfalla för statsverket genom kvarlåtenskapsskattens avveckling, nödvändigtvis måste återvinnas genom en skärpning av arvslottskatteskalorna. Riktpunkten för konstruktionen av nya arvslottskatteskalor måste enligt vår mening vara, att avgörande hänsyn tas till det faktiska utfallet i de enskilda fallen vid höjning av den tidigare arvsskatten. Vid konstruktionen av skalorna måste, i enlighet med de ovan anförda synpunkterna, tillses, att den nya arvsskatten inom den viktiga arvsklassen I icke i de enskilda fallen kommer att medföra en höjning av de skattebelopp, som utgår enligt det nu tillämpade 2-skattesystemet. Vidare måste hänsyn också tas till det faktum, att penningvärdeförsämringen ökat det nominella behovet av kapital och således skärpt både dödsbo- och förmögenhetsbeskattningen. I samma riktning har också den tekniska utvecklingen verkat. I synnerhet inom jord-

bruket och även inom andra företag har denna utveckling krävt ökade kapitalinsatser. Skattenivån bör fördenskull i möjligaste mån återföras till 1947 års reella nivå, d. v. s. det år, då kvarlåtenskapsskatten infördes.

Om dessa hänsyn till det faktiska utfallet av en höjning av den tidigare arvsskatten leder till att statens samlade inkomster av arvsskatten blir lägre än vad kvarlåtenskapsskatt och arvsskatt nu tillsammans ger, måste denna konsekvens tagas. Det kan inte vara rimligt att skärpa arvsskatten i så hög grad att allvarliga hinder lägges i vägen för den sunda ekonomiska utvecklingen inom jordbruk och mindre familjeföretag i övrigt. Det torde vara ostridigt att kvarlåtenskapsskatten medfört en kapitalkonsumtion och skulle arvsskatten skärpas i så pass hög grad att denna kapitalkonsumtion fortsätter, skulle en av de väsentligaste fördelarna med kvarlåtenskapsskattens avskaffande komma att elimineras.

I en reservation till arvsskattesakkunnigas betänkande har ledamöterna Hermansson och Olsson lagt fram förslag till nedanstående skatteskalor inom de olika arvsklasserna, vilka skalor tillgodoser de av oss ovan framhållna allmänna önskemålen rörande utformningen av arvs- och gåvobeskattningen. Vi anser fördenskull att dessa skatteskalor bör läggas till grund för beräkningen av de tariffer, enligt vilka arvs- och gåvobeskattningen skall utgå.

Arvslottsskikt 1 000-tal kronor	Uttagningsprocent			
	Klass I	Klass II	Klass III	Klass IV
— 1	1	2	5	15
1— 2	1	2	5	15
2— 3	1	6	10	10
3— 5	2	6	15	20
5— 6	2	6	15	25
6— 8	2	8	20	25
8— 10	2	8	20	30
10— 12	3	8	20	30
12— 15	3	10	25	35
15— 16	3	10	25	35
16— 20	3	10	25	40
20— 30	4	12	30	45
30— 40	5	15	30	50
40— 50	6	18	30	50
50— 60	8	22	35	50
60— 75	11	26	35	50
75— 80	11	26	35	50
80— 100	14	30	35	50
100— 125	18	35	40	50

Arvslottsskikt 1 000-tal kronor	Uttagningsprocent			
	Klass I	Klass II	Klass III	Klass IV
125— 150	18	35	40	50
150— 200	23	35	40	50
200— 300	27	40	40	50
300— 500	32	44	40	50
500—1 000	37	47	40	50
1 000—2 000	42	47	40	50
2 000—5 000	42	47	40	50
5 000—	42	47	40	50

Såväl de arvsskattesakkunniga som flera remissinstanser har uttalat att det i och för sig skulle vara av värde, därest bottenbeloppen i arvbeskattningen utformades såsom grundavdrag. Enligt vår mening kan bärande skäl av såväl principiell som praktiskt natur anföras för en sådan reform. I anslutning till en reservation till arvsskattesakkunnigas betänkande av ledamöterna Hermansson, Nilsson och Olsson föreslås i propositionen att bottenbeloppet för underåriga ändras till grundavdrag. Vi ansluter oss till detta förslag. Departementschefen framhåller, att skäl talar för att även bottenbeloppet för efterlevande make utformas som grundavdrag men anser sig icke kunna förorda en sådan omläggning dels med hänsyn till det stora skattebortfall, som en sådan omläggning skulle medföra, och dels med hänsyn till att den civilrättsliga regleringen av makars egendomsförhållande befinner sig under utredning. Av dessa skäl anser vi oss icke heller i detta sammanhang kunna yrka på längre gående åtgärder rörande bottenbeloppens omändring till grundavdrag än vad som föreslagits i propositionen, men vi förutsätter att hela problemet rörande bottenbeloppens omläggning till grundavdrag blir föremål för fortsatt prövning i samband med en allmän översyn av arvsbeskattningen, varom arvsskattesakkunniga hemställt.

I fråga om sammanläggning av gåvor och arv i och för beskattning föreslås i propositionen att sammanläggningstiden om 10 år skall utsträckas till obegränsad tid, såvitt gäller benefik revers, som icke blivit inlöst före dödsfallet. Motiveringen härför är den, att de benefika reverserna ofta utfärdas i syfte att undgå eller mildra verkningarna av dödsbobsbeskattningen. I fråga om övergången till de nya bestämmelserna finner vi det emellertid angeläget att redan utfärdade benefika reverser icke skall ur skattesympunkt komma i ett sämre läge än fallet varit vid deras tillkomst. Benefika reverser kan nämligen ha tillkommit av andra skäl än de ovan nämnda. Det torde exempelvis inte vara sällsynt att en benefik revers utfärdas till barn eller barnbarn i stället för att testamente upprättas. Detta är ofta fallet vid jordbruk, där en av familjemedlemmarna i högre grad

än övriga medlemmar ägnar sig åt familjeföretaget, medan en eller flera av de övriga fått studera på föräldrarnas bekostnad. Vi förordar förden-
skull sådan ändring av de föreslagna övergångsbestämmelserna att redan
utfärdade benefika reverser icke skall komma i ett sämre läge ur skatte-
synpunkt än som fallet varit vid deras tillkomst.

Med hänvisning till vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposi-
tion nr 145 måtte dels besluta,

att den i motionen återgivna skatteskalen skall läggas
till grund för beräkningen av de tariffer i par. 28 av för-
slaget till förordning angående ändring i förordningen den
6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt, enligt vilka arvs-
och gåvoskatt vid ett bifall till propositionen skall utgå,

att förslagen till övergångsbestämmelser i nämnda för-
ordning skall ändras i enlighet med vad som i motionen
föreslagits samt

att uppdraga åt vederbörande utskott att utarbeta här-
för erforderliga ändringar i den i propositionen föreslagna
författningstexten,

dels beakta vad som i motionen i övrigt anförts.

Stockholm den 22 april 1958

Nils G. Hansson
i Skegrie

Per Svensson
i Stenkyrka

Axel Rubbestad

C. O. Carlsson

Sam. B. Norup

Anders Pettersson
i Dahl

Sven Vigelsbo

J. Onsjö
